

Nr 57.

Ankom till riksdagens kansli den 6 juni 1934 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om höjning av tullsatserna för vissa fajans- och porslinsvaror.

(1:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nr 54 i första kammaren av herrar *Borell* och *Lindgren* samt nr 112 i andra kammaren av herr *Holmgren*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att gällande tulltaxa skall från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

Statistiskt
nr

Tulltaxe-
nr

Tull för
100 kg
kronor

Fajans- och porslinsvaror, ej särskilt nämnda: ¹

andra slag:

av äkta porslin:

vita eller enfärgade:

1282 693 för hushållsbruk ..... N 60

1283 693¹/₂. andra ..... N 30

två- eller flerfärgade eller förgyllda, försilvrade eller på annat likartat sätt dekore-
rade:

1284 694 för hushållsbruk ..... N 90

1285 694¹/₂. andra ..... N 60

av fajans (oäkta porslin), härunder inbegripna
krukmakargods och andra lervaror, ej sär-
skilt nämnda; ävensom kakel- och kakelugns-
ornament:

vita eller enfärgade:

1286 695 för hushållsbruk ..... N 20

1287 695¹/₂. andra ..... N 10

två- eller flerfärgade eller förgyllda, försilvrade eller på annat likartat sätt dekore-
rade:

1288 696 för hushållsbruk ..... N 35

1289 696¹/₂. andra ..... N 16

¹ Angående tulltaxeringen av vara, som delvis består av ädel metall, se 2 § d) tulltaxeförordningen.

Vid behandlingen av motionerna har utskottet anlitat byråchefen i generaltullstyrelsen T. Alsén såsom sakkunnig.

Gällande tulltaxa upptager under nr 690—696 fajans- och porslinsvaror, ej särskilt nämnda, därav under nr 690 och 691 varor huvudsakligen avsedda till prydnad och ej hänförliga till nr 692, under nr 692 varor i förning med annan oädel metall än järn samt under nr 693—696 andra slag av fajans- och porslinsvaror. Enligt motionärernas förslag skulle ettvar av sistnämnda fyra tulltaxenummer i överensstämmelse med den statistiska varuförteckningen (stat. nr 1282—1289) uppdelas i två nummer, det ena avseende varor för hushållsbruk med förhöjd tull och det andra avseende övriga hithörande varor med oförändrad tull. De av motionärerna beträffande varor för hushållsbruk, hänförliga till ifrågavarande fyra tulltaxenummer, föreslagna tullförhöjningarna framgå av följande sammanställning:

		Nuv. tull för 100 kg kronor	Föreslagen tull för 100 kg kronor
ur taxenummer 693 (stat. nr 1282)	.....	30: —	60: —
» » 694 (» » 1284)	.....	60: —	90: —
» » 695 (» » 1286)	.....	10: —	20: —
» » 696 (» » 1288)	.....	16: —	35: —

Beträffande in- och utförseln till Sverige av fajans- och porslinsvaror för hushållsbruk må följande uppgifter lämnas:

Stat. nr		I n f ö r s e l								U t f ö r s e l			
		1 9 3 0		1 9 3 1		1 9 3 2		1933		1 9 3 2		1 9 3 3	
		ton	1,000 kr.	ton	1,000 kr.	ton	1,000 kr.	ton		ton	1,000 kr.	ton	1,000 kr.
	Äkta porslin:												
1282	vitt eller enfärgat	353	403	266	303	292	354	299	.	.		2	4
1284	två eller flerfärgat	1,851	3,690	1,603	3,003	834	1,787	894	3	12		3	13
	Fajansvaror:												
1286	vita eller enfärgade	195	179	190	155	144	114	118	75	39		84	47
1288	två eller flerfärgade	798	721	774	673	699	624	1,018	296	350		365	425

Införseln av fajans- och porslinsvaror för hushållsbruk fördelade sig år 1932 huvudsakligen på följande länder:

	ton	1,000 kr.		ton	1,000 kr.
stat. nr 1282			stat. nr 1286		
Tyskland	194	238	Tyskland	101	77
Tjeckoslovakien	92	108	Tjeckoslovakien	15	11
Japan	6	6	Finland	14	9
			Storbritannien	11	14
stat. nr 1284			stat. nr 1288		
Tjeckoslovakien	322	613	Tyskland	347	297
Japan	279	428	Finland	240	180
Tyskland	163	555	Tjeckoslovakien	57	57
Danmark	34	106	Storbritannien	37	58
Finland	24	39	Japan	10	15
Storbritannien	6	14	Danmark	6	10

Inom den svenska porslinsindustrin sysselsattes enligt den officiella statistiken nedannämnda år följande antal arbetare, nämligen:

år 1928	1,955 arbetare
» 1929	2,019 »
» 1930	2,128 »
» 1931	2,064 »
» 1932	2,056 »

Dessa siffror äro synnerligen jämna, men de utgöra icke en fullt riktig mätare av sysselsättningsgraden inom industrien, alldenstund företagen vid de inskränkningar, som under de senaste åren måst företagas, i stället för att decimera arbetsstyrkan vidtagit minskning i arbetstiden. Under år 1933 har enligt uppgift en förkortning av arbetstiden med 8—11 timmar per vecka förekommit vid fabrikerna under hela eller större delen av året.

Senast har riksdagen åren 1932 och 1933 haft att med anledning av väckta motioner pröva frågan om porslinsindustriens tullskydd. Den år 1933 väckta motionen II:182 upptog förslag om en med 50 procent förhöjd tull beträffande fajans- och porslinsvaror för hushållsbruk, hänförliga till tulltaxenumren 693—696. I sitt i anledning av motionen avgivna betänkande nr 30 hemställde 1933 års bevillningsutskott, att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Till stöd härför anförde utskottet, förutom skäl av handelspolitisk natur, huvudsakligen följande:

Vid prövning av frågan om den svenska industriens behov av ökat tullskydd hade utskottet icke kunnat undgå att ägna uppmärksamhet åt vissa med försäljningen av den svenska industriens alster förknippade

förhållanden. Det hade därvid synts utskottet vara en angelägenhet av icke ringa vikt för industrien, att åtgärder vidtoges till nedbringande av de med försäljningen och distributionen av varorna förenade kostnaderna. Utskottet föreställde sig, att genom intresserad medverkan därutinnan av företrädare för handeln den svenska industriens konkurrensförmåga på den inhemska marknaden borde kunna icke oväsentligt stärkas. Om ej särskilda skäl till annat föranledde, borde enligt utskottets uppfattning åtgärder i angivet syfte komma till utförande, innan tullskyddsfrågan upptoges till närmare omprövning.

Vid behandlingen av betänkandet biföllo båda kamrarna utskottets hemställan, varför motionen liksom det i samma ämne närmast föregående år motionsvis framförda förslaget icke föranledde någon riksdagens åtgärd.

Med anledning av 1933 års bevillningsutskotts ovan återgivna uttalande rörande porslindustriens försäljnings- och distributionskostnader har i de nu föreliggande motionerna anförts följande:

»Inom riksdagen har — — — med anledning av tidigare framställningar i motsvarande syfte uttalats den uppfattningen, att ett förbättrat konkurrensläge för porslinsindustrien skulle kunna vinnas genom ett nedbringande av försäljningskostnaderna. Ehuru det icke är fullt klart vad som härmed åsyftats, torde det antagandet kunna göras, att man funnit de från fabrikerna till mellanhänderna utgående rabatterna vara för stora. Det är visserligen riktigt, att engroshandelns rabattvillkor såväl i och för sig som teoretiskt äro relativt gynnsamma, men i detta avseende torde porslinsindustrien icke intaga någon särställning inom hushållsbranschen, där försäljningsvillkoren i stort sett till och med äro generösare för många andra artiklar än för porslin. En grossiströrelse, baserad på expedition från eget lager samt egna resande med stora provkollektioner samt nödvändigheten av att till underkunderna avstå en skälig rabatt, vilken, enligt de normer som för närvarande tillämpas, av ingen anses för hög, motiverar utan tvivel de nuvarande grossistvillkoren. Någorlunda goda mellanhandsvinster äro överhuvud erforderliga vid en återförsäljning av den art, om vilken här är fråga, där stora lager med riklig sortering icke blott av moderna typer utan ock av äldre satser för enstaka kompletteringsköp måste föras och där det gäller en vara av ömtålig och bräcklig natur. En sänkning av mellanhandsprovisionen torde som enda följd medföra en avsevärt stegrad import, då grossisterna redan under nu rådande förhållanden kunna räkna med en betydligt högre vinstmarginal för den importerade varan än för den svenska. Vidare förekommer numera, att bland annat tjeckiska fabriker offerera sina varor ej blott fritt förtullat, utan fritt respektive kunds lager. Detta medför leveransförmåner, vilka de svenska fabrikerna icke mäktat bjuda. Särskilt för de med import mindre förtrogna detaljhandlarna är denna tjeckiska aktion av största betydelse och utgör en ytterligare fara för den svenska produktionen.

En viss rationalisering av försäljningsvillkoren skulle visserligen kunna genomföras på sådant sätt, att industrien i stället för att sälja till fixerade bruttopriser, på vilka mellanhänderna åtnjuta rabatt, överginge till försäljning efter nettopriser med frihet för återförsäljarna att själva

bestämma marknadspriset. En dylik försäljningsmetod gäller ifråga om de importerade varorna. Under år 1933 har också ett försök gjorts att genomföra detta system för svenskt porslin men kunde ej fullföljas på grund av motstånd från såväl engros- som detaljhandels sida.»

Med hänvisning i övrigt till den utförliga motivering, som förebragts i de föreliggande motionerna, må utöver vad redan skett i ett par hänseenden en redogörelse lämnas för vad motionärerna anfört.

I den vid 1932 års riksdag väckta motionen II:322 om ökat tullskydd för porslinsindustrien hade visats, att arbetslönerna uppginge till omkring 70 procent av fabriktionskostnaderna. Lönernas höjd utgjorde därför självfallet en faktor av avgörande betydelse för produktionens bärighet. Vid en jämförelse med löneläget inom industrien år 1913 kunde konstateras en stegring år 1932 av 115 procent för de manliga och 132 procent för de kvinnliga arbetarnas löner. Ehuru lönen under år 1933 något minskats, vore den alltså högst väsentligt mycket större än den, som utginge i de länder, vilka erbjuda den svenska industrien den svåraste konkurrensen. Till belysande härav kunde anföras följande uppgifter (1932 års löneläge i Sverige = 100):

	Män	Kvinnor
Sverige	100	100
Tyskland	78	77
Tjeckoslovakien	50	50
Finland	60	60
Japan	21	35

Dessa tal skulle närmast tyda på tvånget att sänka de svenska arbetslönerna mycket kraftigt för att bringa denna dominerande faktor i produktionskalkylen i en åtminstone någorlunda rimlig överensstämmelse med förhållandena hos konkurrenterna. Mycket kunde emellertid icke stå att vinna på denna väg, och i varje fall vore det uppenbart, att en lönedepressning, som kunde bringa ned nivån till jämnhöjd endast med den högsta utländska, d. v. s. den tyska, låge utom de praktiska möjligheternas gräns. Vägande sociala synpunkter talade även mot försök i denna riktning. Under sådana omständigheter stode icke någon annan utväg öppen för att åt den svenska industrien bevara och återerövra någon del av den inhemska marknaden än att öka dess nuvarande tullskydd.

En jämförelse mellan tullsatserna för dekorerade fajans- och porslinsvaror i Sverige och förenämnda fyra länder gäve vid handen, att de svenska tullsatserna vore de lägsta med ett enda undantag — den engelska tullen för dekorerat porslin — samt att differensen i flertalet fall vore högst avsevärd. I den hårda konkurrensen om marknaderna följdes givetvis här såsom eljest inom handeln det minsta motståndets lag, och följden hade blivit, att de starkt expanderande och på export anlagda porslinsindustrierna i Tjeckoslovakien, Japan och Finland, understödda utom av ett lågt löneläge jämväl av exportpremier, valutaförmåner o. d., trängt in på vår marknad, där tullmuren vore lägre än på de flesta andra håll. Då det gällde att i fortsättningen möta detta anlopp och icke tvingas att ytterligare inskränka driften eller nedsöka arbetarnas löner, stode ingen annan utväg öppen än en höjning av tullskyddet.

Det förtjänade särskilt understrykas, att syftet med en tullhöjning för porslin ingalunda vore åvägabringandet av en prisökning för de svenska produkterna. Den förbättring för vår porslinsindustri, som eftersträfvades, skulle icke vinnas på denna väg, utan såsom en följd av företagets möjlighet att fullt utnyttja sin produktionsförmåga. Det vore på denna punkt den utländska konkurrensen framkallat den största skadan, och det viktigaste vore att bereda förutsättningen för de svenska fabrikerna att åtminstone få fylla så stor del av den inhemska förbrukningen, som svarade mot deras fulla kapacitet.

Vid övervägande av frågan, huru de nya tullsatserna lämpligen borde bestämmas, syntes utgångspunkten böra vara, att en höjning ifrågasättes endast för de varugrupper, för vilka importen har nämnvärd betydelse, d. v. s. i främsta rummet äkta porslin för hushållsbruk. Införseln av fajans för hushållsbruk vore avsevärt mindre omfattande, men då en tullhöjning endast för det äkta porslinet, medan status quo bevarades för fajansen, kunde väntas bereda en särskild stimulans för införseln av det senare varuslaget, syntes vid en tullhöjning fajansen icke kunna lämnas utanför.

Utskottet.

De skäl för en höjning av tullen å fajans- och porslinsvaror, som motionärerna förebragt, synas utskottet värda beaktande. Av vad motionärerna anfört — tillika med de vidare uppgifter, som av representanter för industrien inhämtats — har utskottet kommit till den uppfattningen, att ett ökat tullskydd för tillverkningen på området skulle vara ägnat att förhindra ytterligare inskränkning i arbetstillfällena inom denna industrigren. Då det vidare torde vara möjligt att genom en lämpligt avvägd tullförhöjning skapa ökade försörjningsmöjligheter inom denna fabrikation, i vilket sammanhang arbetskostnadernas stora andel i tillverkningskostnaderna särskilt bör framhållas, skulle ett skydd för den inhemska marknaden i form av höjd tull å dessa artiklar jämväl i sin mån främja strävandena att övervinna arbetslösheten. Då utskottet av sålunda anförda skäl funnit sig böra tillstyrka en åtgärd i föreslagen riktning beträffande för hushållsbruk avsedda artiklar, har utskottet härvid tagit fasta på det av motionärerna gjorda uttalandet, att syftet med en tullhöjning å porslin icke vore åvägabringandet av en prisökning för de svenska produkterna. Utskottet har sålunda räknat med, att fabrikerna icke skola höja priset å sina alster, i den mån produktionskostnaderna icke undergå en påtaglig förskjutning. Därjämte har utskottet, i anslutning till det ovan återgivna uttalandet av 1933 års bevillningsutskott rörande vissa med försäljningen av den svenska industriens produkter förknippade förhållanden, ansett sig böra i detta sammanhang framhålla, att jämväl enligt utskottets uppfattning anledning synes föreligga för industrien att ägna uppmärksamhet åt frågan, huruvida icke kostnaderna för försäljningen och distributionen av varorna må kunna under medverkan av företrädare för handeln nedbringas och industriens konkurrensförmåga därigenom stärkas. Genom den åtgärd, som utskottet nedan föreslår, torde industrien komma att äga bättre förutsättningar att härinnan hävda sina intressen gentemot importhandeln.

Av hänsyn till våra handelsförbindelser med vissa länder har utskottet icke funnit lämpligt att beträffande fajansvaror förorda någon höjning av nu gällande tullsatser. Vad porslinsvaror angår synes tullförhöjningen, likaledes med hänsyn till våra handelspolitiska intressen, böra stanna vid lägre belopp än i motionen föreslagits. Utskottet har därför funnit sig böra upptaga ett av kommerskollegium från enahanda utgångspunkter avgivet förslag om en tilläggstull av 15 kronor för 100 kilogram beträffande porslinsvaror för hushållsbruk, hänförliga till tulltaxenumren 693 och 694 (stat.nr 1282 och 1284). Tilläggstullen torde lämpligen böra fastställas att gälla under en tid av tre år.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av de likalydande motionerna I: 54 av herrar Borell och Lindgren samt II: 112 av herr Holmgren, besluta,

att för nedan angivna varuslag skall för en tid av tre år från och med den dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, utöver tull, som stadgas i tulltaxan, utgå tilläggstull på sätt nedan sägs:

Tull- taxenr	Statis- tiskt nr	V a r u s l a g	Tilläggstull för 100 kg kronor
		Fajans- och porslinsvaror, ej särskilt nämnda: — — — — — andra slag: av äkta porslin: vita eller enfärgade: för hushållsbruk... N	15: —
ur 693	1282	— — — — — två- eller flerfärgade eller förgyllda, för- silvrade eller på annat likartat sätt dekore- rade: för hushållsbruk N	15: —
ur 694	1284		

Stockholm den 29 maj 1934.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bärge i Katrineholm, Björnsson, Ericson i Obergå, Jönsson i Slätåker, Åström, Nilsson i Landeryd, Lövgren i Boden, Olsson i Golvvasta, Björklund, Olsson i Gävle, Olsson i Ramsta, Ericson i Boxholm, Hjalmarsson, Bengtsson i Örby Bosgård, Larsson i Örbyhus, Werner i Hultsfred, Johansson i Krogstorp, Brännström och Hagberg i Malmö.
